

Velayet Hadisi

<"xml encoding="UTF-8?">

Velayet Hadisi

Hiz. İmam Ali (a.s)'ın imametini ispatlayan naslardan bir diğeri de, Hiz. Resulullah'tan mükerrer olarak nakledilen: "Ali benden sonra bütün mü'minlerin velisidir" buyruğudur. Bu ifadeyi içeren bir çok sahih hadis mevcuttur. Bu hadis Ehl-i Beyt mezhebine bağıli kaynaklarda mütevatir olarak nakledilmiş olmasına rağmen, biz Ehl-i Beyt mezhebine bağıli olan kaynaklardan istifade etmeyeceğiz ve yalnızca Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kaynaklarında yer alan bu sahih hadislerden sadece birkaç tanesine değineceğiz.

Kısacası, Hiz. Resulullah'ın mükerrer olarak Hiz. Ali'nin kendisinden sonra bütün mü'minlerin velisi olduğunu vurgulamıştır. Hiz. Resulullah (s.a.a)'ın bu ifadesi o Hazret'i kendinden sonra mü'minlerin önderi ve yöneticisi olarak tayin ettiğini ve bunu her fırsatta mü'minlere bildirdiğini göstermektedir. Çünkü daha sonra üzerinde duracağımız üzere; "Veli" kelimesinden ilk akla gelen anlam budur. Nasıl ki, "Çocuğun velisi babasıdır" denildiğinde bundan; "çocuğun işlerini yöneten ve ondan sorumlu olan babasıdır" anlamı anlaşılıyor, "Mü'minlerin velisi falandır" denildiğinde de bundan onların yöneticisi ve sorumlusu, o kimsedir anlamı anlaşılır.

Demek ki, bir şeyin velisi onun sorumlusu ve idarecisi anlamını ifade eder. O halde Hiz. Resulullah da: "Benden sonra mü'minlerin velisi Ali'dir" dediğine göre, Hiz. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve önderi Hiz. Ali olduğu anlaşılır. İşte bizim inancımız da budur. Biz Hiz. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve yöneticisinin Hiz. Ali olduğuna inanıyoruz ve delilimiz de Hiz. Resulullah'tan bize ulaşan bu ve benzeri hadislerle konuyla ilgili olduğuna inandığımız ayetlerdir.

Şimdi Hiz. Resulullah'ın bu tabirinin geçtiği hadisleri görelim:

1. HADİS

Ebu Davut Teyalisi'nin İbn-i Abbas'tan naklettiği hadiste şöyle geçer: "Hz. Resulullah Hz. Ali'ye şöyle buyurdu: "Sen benden sonra her mü'minin velisisin."

Bu hadisi, Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 2903 numaralı hadisinde nakletmiştir.

Yine bu hadis, "El-İsabe"nin hamişinde basılmış olan "El-İstiab" kitabının c. 3 s. 28, İbn-i Hacer'in "El-İsabe" adlı kitabının c. 2 s. 509, Kunduzi Hanefi'nin "Yenabi-ül Meveddet" adlı kitabının s. 55 ve s. 182, Hakim'in "El-Müstedrek" adlı kitabının c. 3 s. 134, İbn-i Asakir'in "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'nin hayatı bölümünün c. 1 s. 384 ve benzeri bir çok muteber hadis kaynaklarında yer almıştır.

2. HADİS

Sahih tarikle nakledilen İmran bin Hüsâyn'in hadisidir. Bu hadis, Müsned-i Ahmet bin Hanbel'in 19081 numaralı hadisi ve Sünen-i Tirmizi'nin 3645 numaralı hadisidir.

İmran bin Husâyn der ki: "Hz. Resulullah (s.a.a) bir grup savaşçı gönderdi ve başlarına Ali bin Ebu Talibi verdi. Ali, elde edilen ganimetinin humusundan (beşte birinden) kendine bir cariyeye seçti. Bunu, maiyetindekilerin bazıları hazmedemedi; onlardan dört kişi anlaşıp Peygamber'e şikayet etmeyi kararlaştırdılar. Döndüklerinde biri Peygamber'in yanına yaklaşıp: "Ey Resulullah! Görüyor musun? Ali böyle-böyle yaptı" dedi. Peygamber onu duymazlıktan geldi. Bu sefer ikincisi yaklaşıp aynı sözleri tekrarladi. Hazret yine duymazlıktan geldi. Üçüncü ve dördüncü kişi de aynı şeyi tekrarlayınca, Hz. Resulullah (s.a.a)'in kızdığı yüzünden belli olurcasına onlara dönerek: "Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali benden, ben de Ali'denim. O benden sonra her mü'minin velisidir" buyurdu.

Bu hadisi aynı zamanda Nesai, "Hasais-i Emir-ül Mü'minin" adlı kitabının 97. sayfasında, Harezmi Hanefi, "El-Menakıb" adlı kitabının 92. sayfasında, İbn-i Hacer, "El-İsabe" adlı kitabının 2. cildinin 509. sayfasında, Şeblenci, "Nûr-ül Ebsar" adlı kitabının 158. sayfasında, İbn-i Asakir, "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'ye ait bölümünün 1. cildinin 381. sayfasında, Bağavi, "Mesabih-us Sünnet" adlı kitabının 2. cildinin 275. sayfasında, İbn-i Esir, "Cami-ül Usul" adlı kitabının 9. cildinin 470. sayfasında, Kunduzi Hanefi, "Yenabi-ül Meveddet" adlı kitabının 53. sayfasında, Sibte bin Cevzi, "Tezkiret-ül Havvas" adlı kitabının 36. sayfasında, İbn-i Talha Şafii, "Metalib-us Sual" adlı kitabının 1. cildinin 48. sayfasında nakletmişlerdir.

Ayrıca bakınız; "Kenz-ül Ümmal kitabı" c. 15 s. 124, Riyaz-un Nezre c. 2 s. 225 vs.

Yukarıda adreslerini verdiğimiz bütün bu kitaplar Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kitaplarındandır, isteyen kardeşlerimiz bu kitaplara başvurabilir. Elbette kitapların baskı farklılıkları olabilir. Eğer mezkur hadisi verilen adreste bulamazlarsa, araştırdıkları takdirde elbette ki adı geçen kitaplarda farklı sayfalarda bile olsa bulacaklardır.

3. HADİS

Yine sahih senetlerle nakledilen Bureyde'nin hadisinde Hz. Resulullah'ın aynı tabiri kullandığını görmekteyiz. Ahmet bin Hanbel Müsned'inin 21934 numaralı hadisinde şöyle yazıyor: "Bureyde dedi ki: "Resulullah (s.a.a) Yemen'e iki birlik gönderdi, birinin başına Ali bin Ebu Talib'i diğerine ise Halid bin Velid'i tayin etti ve onlara dedi ki: "Eğer birleşerseniz kumanda Ali'nindir ve eğer tekrar ayrılırsanız, yine her biriniz kendi birliğinin kumandanıdır."

Bureyde der ki: "Yolumuza devam ederken önümüze Yemen halkından "Zübeyde oğulları" çıktı. Onlarla savaştık, onlara zafer kazanıp bizimle savaşılanları katlettikten sonra, esir alınan kadınlardan Ali kendine birini seçti. Bunun üzerine Halid, benimle Peygamber (s.a.a)'e olayı bildiren bir mektup gönderdi.

Ben Peygamber'in huzuruna varıp mektubu verdim ve Hazret mektubu okutunca, yüzünden çok sinirlenmiş olduğunu gördüm.

Ben: "Ey Resulullah! Ben sana sığınırım. Beni bir adamın emrine verdin ve onun sözünü dinlememi emrettin. Ben de görevimi yerine getirdim" dedim.

Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ali'nin aleyhinde bulunma. O bendendir, ben de ondanım ve o benden sonra sizin velinizdir. O bendendir, ben de ondanım. O benden sonra sizin velinizdir."

Bu hadisi yine Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 21883, 21889, 21958, 21979 ve 21950 numaralı hadislerinde ve Buhari "Sahih-i Buhari" ismini alan hadis kitabının 4003 numaralı hadisinde farklı ibarelerle nakletmiştir.

Onların bazısında Hz. Resulullah sinirlenerek: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir" buyurmuş, bazısında da Ali'ye karşı bir kin beslenilmemesi gerektiğini ve Ali'nin humustan hakkının bundan da fazla olduğunu vurgulamıştır.

Nesai de bu hadisi "Hasais-i Aleviyye" kitabında nakletmiştir. Onun nakline göre, Hz. Resulullah şöyle buyurmuştur: "Ey Bureyde! Ali'ye karşı kin besleme... Çünkü Ali bendendir, ben de Ali'denim; o benden sonra sizin velinizdir."[1]

İbn-i Cerir ise, bu hadisi şöyle naklediyor: "Bureyde dedi ki: Hz. Resulullah'ın sinirden yüzü kızarmıştı ve şöyle buyurdu: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir."

Bureyde diyor: "Bunun üzerine, Ali'ye karşı nefsimde her ne yanlış duygu vardıysa hepsi gitti ve kendi kendime: "Hayatta bir daha asla onu kötülükle anmam" dedim."[2]

Teberani ise, bu olayı daha detaylı şekilde nakletmiştir. O şöyle yazıyor: "Bureyde Yemen'den döndüğü gün Mescid'e girer, Peygamber'in kapısı önünde birkaç kişi görür. Onlar Bureyde'yi karşılayıp selamlarlar ve: "Ne haber var?" diye sorarlar. O: "Hayırdır, Allah Müslümanlar'a fetih ihsan etti" der.

Onlar öyleyse niye geldin?" deyince, Bureyde şöyle der: "Bir cariyeyi humus hissesi gereğince Ali aldı, ben bunu Peygamber'e haber vermeye geldim."

Onlar: "Bunu Peygamber'e haber ver, haber ver, Ali'yi Peygamber'in gözünden düşüreceksin" derler.

Onlar böyle konuşurken, Hz. Resulullah (s.a.a) onların bu konuşmasını kapının arkasından işitiyormuş.

Bu arada Hz. Resulullah dışarı çıkar ve onlara şöyle der: "Ali'nin aleyhinde konuşan kimselere ne oluyor? Ali'ye kim buğzederse, bana da buğzetmiş olur. Kim Ali'den ayrılırsa, benden de ayrılmış olur. Ali bendendir, ben de Ali'denim. Ali benim tıynetimden yaratılmıştır, ben de İbrahim'in tıynetinden yaratılmışım ve ben İbrahim'den daha efdalim "Öyle bir zürriyet ki, bir birinin parçasıdır ve Allah işiten ve bilendir."[3]

Ey Bureyde! Meğer bilmiyor musun ki Ali, aldığı cariyeden daha fazla hak sahibidir ve o benden sonra sizin velinizdir?"[4]

Görüldüğü üzere bu hadis bir çok tarikle Bureyde'den nakledilmiştir ve bu tariklerin hepsi de muteber tariktir, böylece bu hadisin sahih hadis oluşunda bir kuşku söz konusu değildir.

4. HADİS

Yine Hz. Resulullah'tan nakledilen bir hadiste, Hazret'in Hz. Ali'ye hitaben şöyle buyurmuş olduğu rivayet edilmektedir: "Ey Ali! Cenab-ı Allah'tan senin için beş dilek diledim. Bunlardan dördünü bana ihsan etti, birini ise benden esirgedi. Bana ihsan ettiklerinden birisi, senin benden sonra mü'minlerin velisi olmandır."[5]

5. HADİS

Yine İbn-i Seken'in Vaheb bin Hamza'dan naklettiği hadiste de aynı tabirin geçtiğini görmekteyiz. İbn-i Hacer'in "El-İsabe" kitabında Vaheb'in hayatı bölümünde de yer aldığı üzere, Vaheb şöyle der: "Ali ile sefere çıktım ve kendisinden sertlik gördüm, içimde dedim ki; dönünce onu şikayet edeceğim. Döndüm ve Peygamber'e Ali'den bahsettim ve aleyhinde şikayette bulundum. Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Bana Ali'nin hakkında böyle şeyler söyleme, o benden sonra sizin velinizdir."[6]

Bu hadisi Teberani de "El-Kebir" adlı kitabında nakletmiştir. Ancak onun naklinde: "Ali hakkında böyle konuşma , o benden sonra sizin durumunuzla ilgili insanların en evlâsıdır" tabiri yer almıştır.

6. HADİS

Yine İbn-i Ebu Asim'in Hz. Ali'den naklen Hz. Resulullah'ın: "Ben mü'minlere kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?" Onlar da "Evet sen daha evlâsın" dedikleri zaman; "Ben kimin velisi isem o (Ali) da onun velisidir" buyurduğunu nakletmektedir.[7]

Aziz okurlar, bu hadislerin benzerlerini daha da fazlalaştırmak mümkündür. şimdi siz aziz okurların vicdanına sesleniyorum. Acaba sizce bu hadislerde Hz. Resulullah neyi vurgulamaktadır? Acaba Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmakla neyi ifade etmektedir? Siz bu hadislere nasıl bir anlam veriyorsunuz? Acaba Türkçe'mizde de aynen kullanılmakta olan "veli" kelimesinden siz ne anlıyorsunuz? Acaba Arapça'da "veli" kelimesinin aynı zamanda yardımcı, dost, muhip, akraba, tabi, arkadaş ve komşu anlamlarında kullanıldığını bahane ederek, bu kelimeyi duyulduğunda ilk akla gelen (yetkili ve sorumlu) anlamından çıkarıp da öteki anlamlarda kullanıldığını iddia etmek mümkün müdür?

Böyle şey olamaz demeyin. Bazıları, kendi ön varsayımlarını tevcih etmek için bu hadisi Ali sizin yardımcınızdır, dostunuzdur, arkadaşınızdır veya muhibbinizdir şeklinde yorumlamış ve böyle bir basit cümleyi söylemeyi Hz. Resulullah'a yakıştırmışlardır.

Oysa Hz. Resulullah'ın: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyruğu Hazret'in Hz. Ali'yi diğer mü'minlerde bulunmayan bir özelliğe getirmek istediğini göstermektedir. Bu özelliğin yalnızca Hz. Ali'de bulunduğunu ve diğer mü'minlerin bu özellikte onunla ortak olmadığını vurgulamaktadır. Hadisten anlaşılan budur.

şimdi soruyorum. Acaba bu ayrı özellik onun diğer mü'minlerin dostu, yardımcısı ve yukarıda işaret ettiğimiz konulardan biri olabilir mi? Elbette ki, olamaz. Çünkü mü'minlerin tümü yekdiğerinin dostu, yardımcısı ve muhibbidir. Bunu bilmeyen yoktur ki, Hz. Resulullah bunu bizzat Hz. Ali hakkında açıklama ihtiyacı duymuş olsun. Hz. Resulullah'ı en basit insanın bile şüphe etmediği böyle bir açık şeyi izah etmekten tenzih ederiz. Bu onun belid hikmetine, ismet ve yüce peygamberlik şanına yakışmaz.

O halde Hz. Resulullah bu buyruğunda kendi kardeşi olarak nitelediği Hz. Ali için mü'minlere gizli olabilecek bir meziyeti açıklamaya çalışıyor. Bu ise böyle bir tabirin duyulduğunda ilk akla gelen sorumluluk ve önderlik meziyetinden gayri bir şey olamaz.

Sonra Hz. Resulullah'ın Hz. Ali için ispatladığı bu meziyetin kendinden sonraya tahsis kılması bunun ayrı bir kanıtıdır. Zira Ali'nin mü'minlere olan dostluğunu, yardımını ve muhipliğini Hz. Resulullah'ın hayatından sonrasıyla sınırlandırılması düşünülemez. Çünkü o, risalet evinde büyümeye başladığı günden itibaren mü'minlere dost, yardımcı ve muhip ola gelmiş ve mübarek ömrünün sonuna kadar, bir an bile bu vazifesinde bir kusur göstermemiştir.

O halde böyle bir özelliği Peygamber'in hayatından sonrasıyla sınırlandırmak anlamsızdır. Demek ki, bu hadiste ispatlanan meziyet, öyle bir meziyettir ki, bu Hz. Peygamber'in hayatından sonra başlar. Onun ise yukarıda işaret ettiğimiz mü'minlerin sorumlusu, yetkilisi ve önderi anlamından başka bir şey olması mümkün değildir.

Bundan başka, bu hadislerin kendi metinlerinde bizzat bu anlam dışında başka bir anlama yorumlanması asla mümkün olmayan açıklama mevcuttur. Buna örnek olarak yukarıda naklettiğimiz İbn-i Ebu Asim'in hadisiyle Ahmet bin Hanbel'in "El-Müsned" adlı kitabının 21867 numaralı hadisinde Bureyde'den nakletmiş olduğu hadisi zikredebiliriz.

Çünkü İbn-i Ebu Asim'in hadisinde Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmadan önce onlara kendi konumunu hatırlatarak: "Ben mü'minlere kendi nefislerden daha evlâ değil miyim" buyurmuş ve ilk önce kendi makamını belirtmiştir.

Sanki Hazret, kullanacağı veli kelimesinin anlamında bazı fırsatçıların sonra birtakım oyunlar oynayacağını biliyordu ve böylece onların oynayacakları bu oyunu bozmak istiyordu.

Ahmet bin Hanbel'in naklettiği, 21867 numaralı hadiste de durum aynıdır. Ahmet bin Hanbel'in Bureyde'den nakletmiş olduğu hadis aynen şöyledir: "Ali ile Yemen'e gazveye gittim, kendisinden sertlik gördüm ve geri döndüğümde Peygamber'e gidip Ali'nin aleyhinde şikayette bulundum. Baktım ki, Peygamber'in yüzü değişti ve bana şöyle buyurdu: "Ey Bureyde! Ben mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?"

Ben: "Evet, ey Resulullah! Sen daha evlâsın" dedim. O zaman Hz. Resulullah dedi ki: "Ben kimin mevlâsı isem Ali de onun mevlâsıdır." [8]

Bu hadisi aynı zamanda Hakim, "El-Müstedrek" adlı kitabının 3. cildinin 110. sayfasında nakletmiş ve Müslim'in sahih saydığı tarikle nakledildiğini belirtmiştir. Yine bu hadisi Zehebi, "Telhis" adlı kitabında nakletmiş ve muteber olduğunu belirtmiştir.

Şimdi soruyorum; aziz dostlar, bu hadisleri başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür? Hz. Resulullah'ın mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ olması mü'minlere ait işlerde Hz. Resulullah'ın daha yetkili olduğu ve tasarruf yetkisinin onlardan önce olduğu anlamını ifade etmiyor mu? Hz. Resulullah bizzat kendi makamına işaret ederek Ali'yi de kendi konumuna

getirdiğine göre, Hz. Ali'nin de aynı yetki ve konumda olduğu ortaya çıkmıyor mu?

Bu hadislerin anlamının yönetici, önder ve sorumlu olduğu kimsenin şüphe edemeyeceği kadar açıktır. Ancak yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, birileri birtakım ön yargılara sahip olduğundan ve bu anlamın onların bu ön yargılarıyla bağdaşmadığını gördüklerinden, gülünç sayılacak zorlamalarla bile olsa, bu hadisleri kendi ön yargılarına uygun olarak yorumlamak zorundadırlar. Aksi taktirde kendi ön yargılarıyla çelişecekler ve bunu da kendilerine sığdıramıyorlar.

Ancak böyle düşünenlere sorulmalı ki, acaba sizler aynı kelimenin kullanılmış olduğu aşağıda örnek vereceğimiz hadisleri nasıl yorumluyorsunuz? Acaba şu aşağıda nakledeceğimiz hadislerde de aynı yorumu ortaya atabilir misiniz?

Müslim'in 5340 ve Buhari'nin 2060 numaralı hadisinde Ümm-ül Mü'minin Aişe'nin, Hak Teala'nın: "Yetimleri, evlenme çağına gelene kadar deneyin; onlarda olgunlaşma görürseniz, mallarını kendilerine verin; büyüyecekler de geri alacaklar diye onları, isrâf ederek ve tez elden yemeyin. Zengin olan, iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan uygun bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, yanlarında şahid bulundurun. Hesap sormak için Allah yeter"[9] ayeti hususunda şöyle dediğini naklediyor: "Bu ayet yetimlerin velisi hakkında nazil olmuştur. Fakir olduğu taktirde onun malından maruf ölçüler dahilinde yiyebilir."

Bu hadisteki veli kelimesini sorumlu ve yetkili anlamını ifade etmediğini ve dost, arkadaş ve muhip anlamını ifade ettiğini söylemek doğru olur mu?

Yine Müslim'in 2545, Tirmizi'nin 1026, Nesai'nin 2208, Ebu Davud'un 1795 numaralarla Hz. Resulullah'tan naklettikleri: "Dul kadın evlenmesi konusunda velisinden daha öndedir. Bekar olan ise velisinden izin almalıdır" hadisinde geçen veli kelimesini başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür?

Yine Tirmizi'nin 1021, İbn-i Mace'nin 1875, Ebu Davud'un 1784 ve Ahmet bin Hanbel'in 2148 numaralı hadislerle İbn-i Abbas ve Ümmü-l Mü'minin Aişe aracılığıyla Hz. Resulullah'tan naklettikleri "Velinin izni olmadan nikah olamaz ve velisi bulunmayan kimsenin velisi ise ülkenin yöneticisidir" hadisinde geçen, veli kelimesinin anlamının; dost, arkadaş, muhip gibi anlamlar olduğunu söylemek gülünç olmaz mı? Acaba bu gibi yerlerde kullanılan veli kelimesiyle mezkur hadislerde geçen veli kelimesinin ne farkı vardır?

Gerçek řu ki, hiçbir farkı yoktur ve her iki yerde de aynı anlamda kullanılmıştır. Ancak bir yerdeki veli kelimesinin ifade ettiği anlam birilerinin ön yargılarıyla çeliştiği için, onu ayrı anlama yorumlamak ihtiyacını duymuşlar ve öteki yerde ise böyle bir zorunluluk hissetmemişlerdir.

Dipnotlar

[1] Hasais-i Aleviyye S. 17

[2] Kenz-ül Ümmal C. 15 118

[3] Al-i İmran: 34

[4] Yenabi-ül Meveddet Kunduzi Hanefi'nin s. 272 İstanbul baskısı, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 128, Sevaik-ül Muhrika İbn-i Hacer'in s. 103 vs.

[5] Kenz-ül Ümmal c. 6 s. 394, Nezmi Dürer-is Simteyn Zerendi Hanefi'nin s. 119 ve Tarih-i Bağdat Hatib-i Bağdadi'nin c. 4 S. 329

[6] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 109

[7] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397

[8] Bakınız, Nesai'nin Hasais-i Emir-ül Mü'minin s. 22, Dürr-ül Mensur c. 5 s. 182, İni Meğazili Şafii'nin Menakıb-i Ali bin Ebu Talib adlı kitabı s. 24, İbn-i Asakir'in Tarihi-i Dimeşk adlı kitabının Ali (as.)'a ait bölümü c. 1 s. 365, Harezmi Hanefi'nin El-Menakıb adlı kitabı s. 79, Kunduzi Hanefi'nin Yenabi-ül Meveddet adlı kitabı s. 33 ve 36, Şevkani'nin Feth-ül Kadir adlı kitabı c. 4 s. 263 ve Riyaz-un Nezre c. 2 s. 224 vs.

[9] Nisa Suresi 6

Hız. İmam Ali (a.s)'ın imametini ispatlayan naslardan bir diğeri de, Hız. Resulullah'tan mükerrer olarak nakledilen: "Ali benden sonra bütün mü'minlerin velisidir" buyruğudur. Bu ifadeyi içeren bir çok sahih hadis mevcuttur. Bu hadis Ehl-i Beyt mezhebine bağılı kaynaklarda mütevatir olarak nakledilmiş olmasına rağmen, biz Ehl-i Beyt mezhebine bağılı olan kaynaklardan istifade etmeyeceğiz ve yalnızca Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kaynaklarında yer alan bu sahih hadislerden sadece birkaç tanesine değineceğiz.

Kısacası, Hız. Resulullah'ın mükerrer olarak Hız. Ali'nin kendisinden sonra bütün mü'minlerin velisi olduğunu vurgulamıştır. Hız. Resulullah (s.a.a)'ın bu ifadesi o Hazret'i kendinden sonra mü'minlerin önderi ve yöneticisi olarak tayin ettiğini ve bunu her fırsatta mü'minlere bildirdiğini göstermektedir. Çünkü daha sonra üzerinde duracağımız üzere; "Veli" kelimesinden ilk akla gelen anlam budur. Nasıl ki, "Çocuğun velisi babasıdır" denildiğinde bundan; "çocuğun işlerini yöneten ve ondan sorumlu olan babasıdır" anlamı anlaşılıyor, "Mü'minlerin velisi falandır" denildiğinde de bundan onların yöneticisi ve sorumlusu, o kimsedir anlamı anlaşılır.

Demek ki, bir şeyin velisi onun sorumlusu ve idarecisi anlamını ifade eder. O halde Hız. Resulullah da: "Benden sonra mü'minlerin velisi Ali'dir" dediğine göre, Hız. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve önderi Hız. Ali olduğu anlaşılır. İşte bizim inancımız da budur. Biz Hız. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve yöneticisinin Hız. Ali olduğuna inanıyoruz ve delilimiz de Hız. Resulullah'tan bize ulaşan bu ve benzeri hadislerle konuyla ilgili olduğuna inandığımız ayetlerdir.

Şimdi Hız. Resulullah'ın bu tabirinin geçtiği hadisleri görelim:

1. HADİS

Ebu Davut Teyalisi'nin İbn-i Abbas'tan naklettiği hadiste şöyle geçer: "Hız. Resulullah Hız. Ali'ye şöyle buyurdu: "Sen benden sonra her mü'minin velisisin."

Bu hadisi, Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 2903 numaralı hadisinde nakletmiştir.

Yine bu hadis, "El-İsabe"nin hamişinde basılmış olan "El-İstiab" kitabının c. 3 s. 28, İbn-i Hacer'in "El-İsabe" adlı kitabının c. 2 s. 509, Kunduzi Hanefi'nin "Yenabi-ül Meveddet" adlı

kitabının s. 55 ve s. 182, Hakim'in "El-Müstedrek" adlı kitabının c. 3 s. 134, İbn-i Asakir'in "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'nin hayatı bölümünün c. 1 s. 384 ve benzeri bir çok muteber hadis kaynaklarında yer almıştır.

2. HADİS

Sahih tarikle nakledilen İmran bin Hüsâyn'in hadisidir. Bu hadis, Müsned-i Ahmet bin Hanbel'in 19081 numaralı hadisi ve Sünen-i Tirmizi'nin 3645 numaralı hadisidir.

İmran bin Husâyn der ki: "Hz. Resulullah (s.a.a) bir grup savaşçı gönderdi ve başlarına Ali bin Ebu Talibi verdi. Ali, elde edilen ganimetinin humusundan (beşte birinden) kendine bir cariyeye seçti. Bunu, maiyetindekilerin bazıları hazmedemedi; onlardan dört kişi anlaşıp Peygamber'e şikayet etmeyi kararlaştırdılar. Döndüklerinde biri Peygamber'in yanına yaklaşıp: "Ey Resulullah! Görüyor musun? Ali böyle-böyle yaptı" dedi. Peygamber onu duymazlıktan geldi. Bu sefer ikincisi yaklaşıp aynı sözleri tekrarladi. Hazret yine duymazlıktan geldi. Üçüncü ve dördüncü kişi de aynı şeyi tekrarlayınca, Hz. Resulullah (s.a.a)'in kızdığı yüzünden belli olurcasına onlara dönerek: "Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali benden, ben de Ali'denim. O benden sonra her mü'minin velisidir" buyurdu.

Bu hadisi aynı zamanda Nesai, "Hasais-i Emir-ül Mü'minin" adlı kitabının 97. sayfasında, Harezmi Hanefi, "El-Menakıb" adlı kitabının 92. sayfasında, İbn-i Hacer, "El-İsabe" adlı kitabının 2. cildinin 509. sayfasında, Şeblenci, "Nûr-ül Ebsar" adlı kitabının 158. sayfasında, İbn-i Asakir, "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'ye ait bölümünün 1. cildinin 381. sayfasında, Bağavi, "Mesabih-us Sünnet" adlı kitabının 2. cildinin 275. sayfasında, İbn-i Esir, "Cami-ül Usul" adlı kitabının 9. cildinin 470. sayfasında, Kunduzi Hanefi, "Yenabi-ül Meveddet" adlı kitabının 53. sayfasında, Sibti bin Cevzi, "Tezkiret-ül Havvas" adlı kitabının 36. sayfasında, İbn-i Talha Şafii, "Metalib-us Sual" adlı kitabının 1. cildinin 48. sayfasında nakletmişlerdir.

Ayrıca bakınız; "Kenz-ül Ümmal kitabı" c. 15 s. 124, Riyaz-un Nezre c. 2 s. 225 vs.

Yukarıda adreslerini verdiğimiz bütün bu kitaplar Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kitaplarındandır, isteyen kardeşlerimiz bu kitaplara başvurabilir. Elbette kitapların baskı farklılıkları olabilir. Eğer mezkur hadisi verilen adreste bulamazlarsa, araştırdıkları takdirde

elbette ki adı geçen kitaplarda farklı sayfalarda bile olsa bulacaklardır.

3. HADİS

Yine sahih senetlerle nakledilen Bureyde'nin hadisinde Hz. Resulullah'ın aynı tabiri kullandığını görmekteyiz. Ahmet bin Hanbel Müsned'inin 21934 numaralı hadisinde şöyle yazıyor: "Bureyde dedi ki: "Resulullah (s.a.a) Yemen'e iki birlik gönderdi, birinin başına Ali bin Ebu Talib'i diğerine ise Halid bin Velid'i tayin etti ve onlara dedi ki: "Eğer birleşirseniz kumanda Ali'nindir ve eğer tekrar ayrılırsanız, yine her biriniz kendi birliğinin kumandanıdır."

Bureyde der ki: "Yolumuza devam ederken önümüze Yemen halkından "Zübeyde oğulları" çıktı. Onlarla savaştık, onlara zafer kazanıp bizimle savaşılanları katlettikten sonra, esir alınan kadınlardan Ali kendine birini seçti. Bunun üzerine Halid, benimle Peygamber (s.a.a)'e olayı bildiren bir mektup gönderdi.

Ben Peygamber'in huzuruna varıp mektubu verdim ve Hazret mektubu okutunca, yüzünden çok sinirlenmiş olduğunu gördüm.

Ben: "Ey Resulullah! Ben sana sığınırım. Beni bir adamın emrine verdin ve onun sözünü dinlememi emrettin. Ben de görevimi yerine getirdim" dedim.

Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ali'nin aleyhinde bulunma. O bendendir, ben de ondanım ve o benden sonra sizin velinizdir. O bendendir, ben de ondanım. O benden sonra sizin velinizdir."

Bu hadisi yine Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 21883, 21889, 21958, 21979 ve 21950 numaralı hadislerinde ve Buhari "Sahih-i Buhari" ismini alan hadis kitabının 4003 numaralı hadisinde farklı ibarelerle nakletmiştir.

Onların bazısında Hz. Resulullah sinirlenerek: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir" buyurmuş, bazısında da Ali'ye karşı bir kin beslenilmemesi gerektiğini ve Ali'nin humustan hakkının bundan da fazla olduğunu vurgulamıştır.

Nesai de bu hadisi "Hasais-i Aleviyye" kitabında nakletmiştir. Onun nakline göre, Hz. Resulullah şöyle buyurmuştur: "Ey Bureyde! Ali'ye karşı kin besleme... Çünkü Ali bendendir, ben de Ali'denim; o benden sonra sizin velinizdir."[1]

İbn-i Cerir ise, bu hadisi şöyle naklediyor: "Bureyde dedi ki: Hz. Resulullah'ın sinirden yüzü kızarmıştı ve şöyle buyurdu: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir."

Bureyde diyor: "Bunun üzerine, Ali'ye karşı nefsimde her ne yanlış duygu vardıysa hepsi gitti ve kendi kendime: "Hayatta bir daha asla onu kötülükle anmam" dedim."[2]

Teberani ise, bu olayı daha detaylı şekilde nakletmiştir. O şöyle yazıyor: "Bureyde Yemen'den döndüğü gün Mescid'e girer, Peygamber'in kapısı önünde birkaç kişi görür. Onlar Bureyde'yi karşılayıp selamlarlar ve: "Ne haber var?" diye sorarlar. O: "Hayırdır, Allah Müslümanlar'a fetih ihsan etti" der.

Onlar öyleyse niye geldin?" deyince, Bureyde şöyle der: "Bir cariyeyi humus hissesi gereğince Ali aldı, ben bunu Peygamber'e haber vermeye geldim."

Onlar: "Bunu Peygamber'e haber ver, haber ver, Ali'yi Peygamber'in gözünden düşüreceksin" derler.

Onlar böyle konuşurken, Hz. Resulullah (s.a.a) onların bu konuşmasını kapının arkasından işitiyormuş.

Bu arada Hz. Resulullah dışarı çıkar ve onlara şöyle der: "Ali'nin aleyhinde konuşan kimselere ne oluyor? Ali'ye kim buğzederse, bana da buğzetmiş olur. Kim Ali'den ayrılırsa, benden de ayrılmış olur. Ali bendendir, ben de Ali'denim. Ali benim tıynetimden yaratılmıştır, ben de İbrahim'in tıynetinden yaratılmışım ve ben İbrahim'den daha efdalim "Öyle bir zürriyet ki, bir birinin parçasıdır ve Allah işiten ve bilendir."[3]

Ey Bureyde! Meğer bilmiyor musun ki Ali, aldığı cariyeden daha fazla hak sahibidir ve o benden sonra sizin velinizdir?"[4]

Görüldüğü üzere bu hadis bir çok tarikle Bureyde'den nakledilmiştir ve bu tariklerin hepsi de

muteber tarihtir, böylece bu hadisin sahih hadis oluşunda bir kuşku söz konusu değildir.

4. HADİS

Yine Hz. Resulullah'tan nakledilen bir hadiste, Hazret'in Hz. Ali'ye hitaben şöyle buyurmuş olduğu rivayet edilmektedir: "Ey Ali! Cenab-ı Allah'tan senin için beş dilek diledim. Bunlardan dördünü bana ihsan etti, birini ise benden esirgedi. Bana ihsan ettiklerinden birisi, senin benden sonra mü'minlerin velisi olmandır." [5]

5. HADİS

Yine İbn-i Seken'in Vaheb bin Hamza'dan naklettiği hadiste de aynı tabirin geçtiğini görmekteyiz. İbn-i Hacer'in "El-İsabe" kitabında Vaheb'in hayatı bölümünde de yer aldığı üzere, Vaheb şöyle der: "Ali ile sefere çıktım ve kendisinden sertlik gördüm, içimde dedim ki; dönünce onu şikayet edeceğim. Döndüm ve Peygamber'e Ali'den bahsettim ve aleyhinde şikayette bulundum. Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Bana Ali'nin hakkında böyle şeyler söyleme, o benden sonra sizin velinizdir." [6]

Bu hadisi Teberani de "El-Kebir" adlı kitabında nakletmiştir. Ancak onun naklinde: "Ali hakkında böyle konuşma , o benden sonra sizin durumunuzla ilgili insanların en evlâsıdır" tabiri yer almıştır.

6. HADİS

Yine İbn-i Ebu Asim'in Hz. Ali'den naklen Hz. Resulullah'ın: "Ben mü'minlere kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?" Onlar da "Evet sen daha evlâsın" dedikleri zaman; "Ben kimin velisi isem o (Ali) da onun velisidir" buyurduğunu nakletmektedir. [7]

Aziz okurlar, bu hadislerin benzerlerini daha da fazlalaştırmak mümkündür. Şimdi siz aziz okurların vicdanına sesleniyorum. Acaba sizce bu hadislerde Hz. Resulullah neyi vurgulamaktadır? Acaba Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmakla neyi ifade etmektedir? Siz bu hadislerle nasıl bir anlam veriyorsunuz? Acaba Türkçe'mizde de aynen

kullanılmakta olan "veli" kelimesinden siz ne anlıyorsunuz? Acaba Arapça'da "veli" kelimesinin aynı zamanda yardımcı, dost, muhip, akraba, tabi, arkadaş ve komşu anlamlarında kullanıldığını bahane ederek, bu kelimeyi duyulduğunda ilk akla gelen (yetkili ve sorumlu) anlamından çıkarıp da öteki anlamlarda kullanıldığını iddia etmek mümkün müdür?

Böyle şey olamaz demeyin. Bazıları, kendi ön varsayımlarını tevcih etmek için bu hadisi Ali sizin yardımcınızdır, dostunuzdur, arkadaşınızdır veya muhibbinizdir şeklinde yorumlamış ve böyle bir basit cümleyi söylemeyi Hz. Resulullah'a yakıştırmışlardır.

Oysa Hz. Resulullah'ın: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyruğu Hazret'in Hz. Ali'yi diğer mü'minlerde bulunmayan bir özelliğe getirmek istediğini göstermektedir. Bu özelliğin yalnızca Hz. Ali'de bulunduğunu ve diğer mü'minlerin bu özellikte onunla ortak olmadığını vurgulamaktadır. Hadisten anlaşılan budur.

Şimdi soruyorum. Acaba bu ayrı özellik onun diğer mü'minlerin dostu, yardımcısı ve yukarıda işaret ettiğimiz konulardan biri olabilir mi? Elbette ki, olamaz. Çünkü mü'minlerin tümü yekdiğerinin dostu, yardımcısı ve muhibbidir. Bunu bilmeyen yoktur ki, Hz. Resulullah bunu bizzat Hz. Ali hakkında açıklama ihtiyacı duymuş olsun. Hz. Resulullah'ı en basit insanın bile şüphe etmediği böyle bir açık şeyi izah etmekten tenzih ederiz. Bu onun belîğ hikmetine, ismet ve yüce peygamberlik şanına yakışmaz.

O halde Hz. Resulullah bu buyruğunda kendi kardeşi olarak nitelediği Hz. Ali için mü'minlere gizli olabilecek bir meziyeti açıklamaya çalışıyor. Bu ise böyle bir tabirin duyulduğunda ilk akla gelen sorumluluk ve önderlik meziyetinden gayri bir şey olamaz.

Sonra Hz. Resulullah'ın Hz. Ali için ispatladığı bu meziyetin kendinden sonraya tahsis kılması bunun ayrı bir kanıtıdır. Zira Ali'nin mü'minlere olan dostluğunu, yardımını ve muhipliğini Hz. Resulullah'ın hayatından sonrasıyla sınırlandırılması düşünülemez. Çünkü o, risalet evinde büyümeye başladığı günden itibaren mü'minlere dost, yardımcı ve muhip ola gelmiş ve mübarek ömrünün sonuna kadar, bir an bile bu vazifesinde bir kusur göstermemiştir.

O halde böyle bir özelliği Peygamber'in hayatından sonrasıyla sınırlandırmak anlamsızdır. Demek ki, bu hadiste ispatlanan meziyet, öyle bir meziyettir ki, bu Hz. Peygamber'in hayatından sonra başlar. Onun ise yukarıda işaret ettiğimiz mü'minlerin sorumlusu, yetkilisi ve önderi

anlamından başka bir şey olması mümkün değildir.

Bundan başka, bu hadislerin kendi metinlerinde bizzat bu anlam dışında başka bir anlama yorumlanması asla mümkün olmayan açıklama mevcuttur. Buna örnek olarak yukarıda naklettiğimiz İbn-i Ebu Asim'in hadisiyle Ahmet bin Hanbel'in "El-Müsned" adlı kitabının 21867 numaralı hadisinde Bureyde'den nakletmiş olduğu hadisi zikredebiliriz.

Çünkü İbn-i Ebu Asim'in hadisinde Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmadan önce onlara kendi konumunu hatırlatarak: "Ben mü'minlere kendi nefislerden daha evlâ değil miyim" buyurmuş ve ilk önce kendi makamını belirtmiştir.

Sanki Hazret, kullanacağı veli kelimesinin anlamında bazı fırsatçıların sonra birtakım oyunlar oynayacağını biliyordu ve böylece onların oynayacakları bu oyunu bozmak istiyordu.

Ahmet bin Hanbel'in naklettiği, 21867 numaralı hadiste de durum aynıdır. Ahmet bin Hanbel'in Bureyde'den nakletmiş olduğu hadis aynen şöyledir: "Ali ile Yemen'e gazveye gittim, kendisinden sertlik gördüm ve geri döndüğümde Peygamber'e gidip Ali'nin aleyhinde şikayette bulundum. Baktım ki, Peygamber'in yüzü değişti ve bana şöyle buyurdu: "Ey Bureyde! Ben mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?"

Ben: "Evet, ey Resulullah! Sen daha evlâsın" dedim. O zaman Hz. Resulullah dedi ki: "Ben kimin mevlâsı isem Ali de onun mevlâsıdır."[8]

Bu hadisi aynı zamanda Hakim, "El-Müstedrek" adlı kitabının 3. cildinin 110. sayfasında nakletmiş ve Müslim'in sahih saydığı tarikle nakledildiğini belirtmiştir. Yine bu hadisi Zehebi, "Telhis" adlı kitabında nakletmiş ve muteber olduğunu belirtmiştir.

Şimdi soruyorum; aziz dostlar, bu hadisleri başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür? Hz. Resulullah'ın mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ olması mü'minlere ait işlerde Hz. Resulullah'ın daha yetkili olduğu ve tasarruf yetkisinin onlardan önce olduğu anlamını ifade etmiyor mu? Hz. Resulullah bizzat kendi makamına işaret ederek Ali'yi de kendi konumuna getirdiğine göre, Hz. Ali'nin de aynı yetki ve konumda olduğu ortaya çıkmıyor mu?

Bu hadislerin anlamının yönetici, önder ve sorumlu olduğu kimsenin şüphe edemeyeceği kadar

açıktır. Ancak yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, birileri birtakım ön yargılara sahip olduğundan ve bu anlamın onların bu ön yargılarıyla bağdaşmadığını gördüklerinden, gülünç sayılacak zorlamalarla bile olsa, bu hadisleri kendi ön yargılarına uygun olarak yorumlamak zorundadırlar. Aksi taktirde kendi ön yargılarıyla çelişecekler ve bunu da kendilerine sığdıramıyorlar.

Ancak böyle düşünenlere sorulmalı ki, acaba sizler aynı kelimenin kullanılmış olduğu aşağıda örnek vereceğimiz hadisleri nasıl yorumluyorsunuz? Acaba şu aşağıda nakledeceğimiz hadislerde de aynı yorumu ortaya atabilir misiniz?

Müslim'in 5340 ve Buhari'nin 2060 numaralı hadisinde Ümm-ül Mü'minin Aişe'nin, Hak Teala'nın: "Yetimleri, evlenme çağına gelene kadar deneyin; onlarda olgunlaşma görürseniz, mallarını kendilerine verin; büyüyecekler de geri alacaklar diye onları, isrâf ederek ve tez elden yemeyin. Zengin olan, iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan uygun bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, yanlarında şahid bulundurun. Hesap sormak için Allah yeter"[9] ayeti hususunda şöyle dediğini naklediyor: "Bu ayet yetimlerin velisi hakkında nazil olmuştur. Fakir olduğu taktirde onun malından maruf ölçüler dahilinde yiyebilir."

Bu hadisteki veli kelimesini sorumlu ve yetkili anlamını ifade etmediğini ve dost, arkadaş ve muhip anlamını ifade ettiğini söylemek doğru olur mu?

Yine Müslim'in 2545, Tirmizi'nin 1026, Nesai'nin 2208, Ebu Davud'un 1795 numaralarla Hz. Resulullah'tan naklettikleri: "Dul kadın evlenmesi konusunda velisinden daha öndedir. Bekar olan ise velisinden izin almalıdır" hadisinde geçen veli kelimesini başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür?

Yine Tirmizi'nin 1021, İbn-i Mace'nin 1875, Ebu Davud'un 1784 ve Ahmet bin Hanbel'in 2148 numaralı hadislerle İbn-i Abbas ve Ümmü-l Mü'minin Aişe aracılığıyla Hz. Resulullah'tan naklettikleri "Velinin izni olmadan nikah olamaz ve velisi bulunmayan kimsenin velisi ise ülkenin yöneticisidir" hadisinde geçen, veli kelimesinin anlamının; dost, arkadaş, muhip gibi anlamlar olduğunu söylemek gülünç olmaz mı? Acaba bu gibi yerlerde kullanılan veli kelimesiyle mezkur hadislerde geçen veli kelimesinin ne farkı vardır?

Gerçek şu ki, hiçbir farkı yoktur ve her iki yerde de aynı anlamda kullanılmıştır. Ancak bir yerdeki veli kelimesinin ifade ettiği anlam birilerinin ön yargılarıyla çeliştiği için, onu ayrı anlama

yorumlamak ihtiyacını duymuşlar ve öteki yerde ise böyle bir zorunluluk hissetmemişlerdir.

Dipnotlar

[1] Hasais-i Aleviyye S. 17

[2] Kenz-ül Ümmal C. 15 118

[3] Al-i İmran: 34

[4] Yenabi-ül Meveddet Kunduzi Hanefi'nin s. 272 İstanbul baskısı, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 128, Sevaik-ül Muhrika İbn-i Hacer'in s. 103 vs.

[5] Kenz-ül Ümmal c. 6 s. 394, Nezmi Dürer-is Simteyn Zerendi Hanefi'nin s. 119 ve Tarih-i Bağdat Hatib-i Bağdadi'nin c. 4 S. 329

[6] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 109

[7] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397

[8] Bakınız, Nesai'nin Hasais-i Emir-ül Mü'minin s. 22, Dürr-ül Mensur c. 5 s. 182, İni Meğazili Şafii'nin Menakıb-i Ali bin Ebu Talib adlı kitabı s. 24, İbn-i Asakir'in Tarihi-i Dimeşk adlı kitabının Ali (as.)'a ait bölümü c. 1 s. 365, Harezmi Hanefi'nin El-Menakıb adlı kitabı s. 79, Kunduzi Hanefi'nin Yenabi-ül Meveddet adlı kitabı s. 33 ve 36, Şevkani'nin Feth-ül Kadir adlı kitabı c. 4 s. 263 ve Riyaz-un Nezre c. 2 s. 224 vs.

[9] Nisa Suresi 6

Hız. İmam Ali (a.s)'ın imametini ispatlayan naslardan bir diğeri de, Hız. Resulullah'tan mükerrer olarak nakledilen: "Ali benden sonra bütün mü'minlerin velisidir" buyruğudur. Bu ifadeyi içeren bir çok sahih hadis mevcuttur. Bu hadis Ehl-i Beyt mezhebine bağılı kaynaklarda mütevatir olarak nakledilmiş olmasına rağmen, biz Ehl-i Beyt mezhebine bağılı olan kaynaklardan istifade etmeyeceğiz ve yalnızca Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kaynaklarında yer alan bu sahih hadislerden sadece birkaç tanesine değineceğiz.

Kısacası, Hız. Resulullah'ın mükerrer olarak Hız. Ali'nin kendisinden sonra bütün mü'minlerin velisi olduğunu vurgulamıştır. Hız. Resulullah (s.a.a)'ın bu ifadesi o Hazret'i kendinden sonra mü'minlerin önderi ve yöneticisi olarak tayin ettiğini ve bunu her fırsatta mü'minlere bildirdiğini göstermektedir. Çünkü daha sonra üzerinde duracağımız üzere; "Veli" kelimesinden ilk akla gelen anlam budur. Nasıl ki, "Çocuğun velisi babasıdır" denildiğinde bundan; "çocuğun işlerini yöneten ve ondan sorumlu olan babasıdır" anlamı anlaşılıyor, "Mü'minlerin velisi falandır" denildiğinde de bundan onların yöneticisi ve sorumlusu, o kimsedir anlamı anlaşılır.

Demek ki, bir şeyin velisi onun sorumlusu ve idarecisi anlamını ifade eder. O halde Hız. Resulullah da: "Benden sonra mü'minlerin velisi Ali'dir" dediğine göre, Hız. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve önderi Hız. Ali olduğu anlaşılır. İşte bizim inancımız da budur. Biz Hız. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve yöneticisinin Hız. Ali olduğuna inanıyoruz ve delilimiz de Hız. Resulullah'tan bize ulaşan bu ve benzeri hadislerle konuyla ilgili olduğuna inandığımız ayetlerdir.

Şimdi Hız. Resulullah'ın bu tabirinin geçtiği hadisleri görelim:

1. HADİS

Ebu Davut Teyalisi'nin İbn-i Abbas'tan naklettiği hadiste şöyle geçer: "Hız. Resulullah Hız. Ali'ye şöyle buyurdu: "Sen benden sonra her mü'minin velisisin."

Bu hadisi, Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 2903 numaralı hadisinde nakletmiştir.

Yine bu hadis, "El-İsabe"nin hamişinde basılmış olan "El-İstiab" kitabının c. 3 s. 28, İbn-i Hacer'in "El-İsabe" adlı kitabının c. 2 s. 509, Kunduzi Hanefi'nin "Yenabi-ül Meveddet" adlı

kitabının s. 55 ve s. 182, Hakim'in "El-Müstedrek" adlı kitabının c. 3 s. 134, İbn-i Asakir'in "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'nin hayatı bölümünün c. 1 s. 384 ve benzeri bir çok muteber hadis kaynaklarında yer almıştır.

2. HADİS

Sahih tarikle nakledilen İmran bin Hüsâyn'in hadisidir. Bu hadis, Müsned-i Ahmet bin Hanbel'in 19081 numaralı hadisi ve Sünen-i Tirmizi'nin 3645 numaralı hadisidir.

İmran bin Husâyn der ki: "Hz. Resulullah (s.a.a) bir grup savaşçı gönderdi ve başlarına Ali bin Ebu Talibi verdi. Ali, elde edilen ganimetinin humusundan (beşte birinden) kendine bir cariyeye seçti. Bunu, maiyetindekilerin bazıları hazmedemedi; onlardan dört kişi anlaşıp Peygamber'e şikayet etmeyi kararlaştırdılar. Döndüklerinde biri Peygamber'in yanına yaklaşp: "Ey Resulullah! Görüyor musun? Ali böyle-böyle yaptı" dedi. Peygamber onu duymazlıktan geldi. Bu sefer ikincisi yaklaşp aynı sözleri tekrarladi. Hazret yine duymazlıktan geldi. Üçüncü ve dördüncü kişi de aynı şeyi tekrarlayınca, Hz. Resulullah (s.a.a)'in kızdığı yüzünden belli olurcasına onlara dönerek: "Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali benden, ben de Ali'denim. O benden sonra her mü'minin velisidir" buyurdu.

Bu hadisi aynı zamanda Nesai, "Hasais-i Emir-ül Mü'minin" adlı kitabının 97. sayfasında, Harezmi Hanefi, "El-Menakıb" adlı kitabının 92. sayfasında, İbn-i Hacer, "El-İsabe" adlı kitabının 2. cildinin 509. sayfasında, Şeblenci, "Nûr-ül Ebsar" adlı kitabının 158. sayfasında, İbn-i Asakir, "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'ye ait bölümünün 1. cildinin 381. sayfasında, Bağavi, "Mesabih-us Sünnet" adlı kitabının 2. cildinin 275. sayfasında, İbn-i Esir, "Cami-ül Usul" adlı kitabının 9. cildinin 470. sayfasında, Kunduzi Hanefi, "Yenabi-ül Meveddet" adlı kitabının 53. sayfasında, Sibti bin Cevzi, "Tezkiret-ül Havvas" adlı kitabının 36. sayfasında, İbn-i Talha Şafii, "Metalib-us Sual" adlı kitabının 1. cildinin 48. sayfasında nakletmişlerdir.

Ayrıca bakınız; "Kenz-ül Ümmal kitabı" c. 15 s. 124, Riyaz-un Nezre c. 2 s. 225 vs.

Yukarıda adreslerini verdiğimiz bütün bu kitaplar Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kitaplarındandır, isteyen kardeşlerimiz bu kitaplara başvurabilir. Elbette kitapların baskı farklılıkları olabilir. Eğer mezkur hadisi verilen adreste bulamazlarsa, araştırdıkları takdirde

elbette ki adı geçen kitaplarda farklı sayfalarda bile olsa bulacaklardır.

3. HADİS

Yine sahih senetlerle nakledilen Bureyde'nin hadisinde Hz. Resulullah'ın aynı tabiri kullandığını görmekteyiz. Ahmet bin Hanbel Müsned'inin 21934 numaralı hadisinde şöyle yazıyor: "Bureyde dedi ki: "Resulullah (s.a.a) Yemen'e iki birlik gönderdi, birinin başına Ali bin Ebu Talib'i diğerine ise Halid bin Velid'i tayin etti ve onlara dedi ki: "Eğer birleşirseniz kumanda Ali'nindir ve eğer tekrar ayrılırsanız, yine her biriniz kendi birliğinin kumandanıdır."

Bureyde der ki: "Yolumuza devam ederken önümüze Yemen halkından "Zübeyde oğulları" çıktı. Onlarla savaştık, onlara zafer kazanıp bizimle savaşılanları katlettikten sonra, esir alınan kadınlardan Ali kendine birini seçti. Bunun üzerine Halid, benimle Peygamber (s.a.a)'e olayı bildiren bir mektup gönderdi.

Ben Peygamber'in huzuruna varıp mektubu verdim ve Hazret mektubu okutunca, yüzünden çok sinirlenmiş olduğunu gördüm.

Ben: "Ey Resulullah! Ben sana sığınırım. Beni bir adamın emrine verdin ve onun sözünü dinlememi emrettin. Ben de görevimi yerine getirdim" dedim.

Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ali'nin aleyhinde bulunma. O bendendir, ben de ondanım ve o benden sonra sizin velinizdir. O bendendir, ben de ondanım. O benden sonra sizin velinizdir."

Bu hadisi yine Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 21883, 21889, 21958, 21979 ve 21950 numaralı hadislerinde ve Buhari "Sahih-i Buhari" ismini alan hadis kitabının 4003 numaralı hadisinde farklı ibarelerle nakletmiştir.

Onların bazısında Hz. Resulullah sinirlenerek: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir" buyurmuş, bazısında da Ali'ye karşı bir kin beslenilmemesi gerektiğini ve Ali'nin humustan hakkının bundan da fazla olduğunu vurgulamıştır.

Nesai de bu hadisi "Hasais-i Aleviyye" kitabında nakletmiştir. Onun nakline göre, Hz. Resulullah şöyle buyurmuştur: "Ey Bureyde! Ali'ye karşı kin besleme... Çünkü Ali bendendir, ben de Ali'denim; o benden sonra sizin velinizdir."[1]

İbn-i Cerir ise, bu hadisi şöyle naklediyor: "Bureyde dedi ki: Hz. Resulullah'ın sinirden yüzü kızarmıştı ve şöyle buyurdu: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir."

Bureyde diyor: "Bunun üzerine, Ali'ye karşı nefsimde her ne yanlış duygu vardıysa hepsi gitti ve kendi kendime: "Hayatta bir daha asla onu kötülükle anmam" dedim."[2]

Teberani ise, bu olayı daha detaylı şekilde nakletmiştir. O şöyle yazıyor: "Bureyde Yemen'den döndüğü gün Mescid'e girer, Peygamber'in kapısı önünde birkaç kişi görür. Onlar Bureyde'yi karşılayıp selamlarlar ve: "Ne haber var?" diye sorarlar. O: "Hayırdır, Allah Müslümanlar'a fetih ihsan etti" der.

Onlar öyleyse niye geldin?" deyince, Bureyde şöyle der: "Bir cariyeyi humus hissesi gereğince Ali aldı, ben bunu Peygamber'e haber vermeye geldim."

Onlar: "Bunu Peygamber'e haber ver, haber ver, Ali'yi Peygamber'in gözünden düşüreceksin" derler.

Onlar böyle konuşurken, Hz. Resulullah (s.a.a) onların bu konuşmasını kapının arkasından işitiyormuş.

Bu arada Hz. Resulullah dışarı çıkar ve onlara şöyle der: "Ali'nin aleyhinde konuşan kimselere ne oluyor? Ali'ye kim buğzederse, bana da buğzetmiş olur. Kim Ali'den ayrılırsa, benden de ayrılmış olur. Ali bendendir, ben de Ali'denim. Ali benim tıynetimden yaratılmıştır, ben de İbrahim'in tıynetinden yaratılmışım ve ben İbrahim'den daha efdalim "Öyle bir zürriyet ki, bir birinin parçasıdır ve Allah işiten ve bilendir."[3]

Ey Bureyde! Meğer bilmiyor musun ki Ali, aldığı cariyeden daha fazla hak sahibidir ve o benden sonra sizin velinizdir?"[4]

Görüldüğü üzere bu hadis bir çok tarikle Bureyde'den nakledilmiştir ve bu tariklerin hepsi de

muteber tarihtir, böylece bu hadisin sahih hadis oluşunda bir kuşku söz konusu değildir.

4. HADİS

Yine Hz. Resulullah'tan nakledilen bir hadiste, Hazret'in Hz. Ali'ye hitaben şöyle buyurmuş olduğu rivayet edilmektedir: "Ey Ali! Cenab-ı Allah'tan senin için beş dilek diledim. Bunlardan dördünü bana ihsan etti, birini ise benden esirgedi. Bana ihsan ettiklerinden birisi, senin benden sonra mü'minlerin velisi olmandır." [5]

5. HADİS

Yine İbn-i Seken'in Vaheb bin Hamza'dan naklettiği hadiste de aynı tabirin geçtiğini görmekteyiz. İbn-i Hacer'in "El-İsabe" kitabında Vaheb'in hayatı bölümünde de yer aldığı üzere, Vaheb şöyle der: "Ali ile sefere çıktım ve kendisinden sertlik gördüm, içimde dedim ki; dönünce onu şikayet edeceğim. Döndüm ve Peygamber'e Ali'den bahsettim ve aleyhinde şikayette bulundum. Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Bana Ali'nin hakkında böyle şeyler söyleme, o benden sonra sizin velinizdir." [6]

Bu hadisi Teberani de "El-Kebir" adlı kitabında nakletmiştir. Ancak onun naklinde: "Ali hakkında böyle konuşma , o benden sonra sizin durumunuzla ilgili insanların en evlâsıdır" tabiri yer almıştır.

6. HADİS

Yine İbn-i Ebu Asim'in Hz. Ali'den naklen Hz. Resulullah'ın: "Ben mü'minlere kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?" Onlar da "Evet sen daha evlâsın" dedikleri zaman; "Ben kimin velisi isem o (Ali) da onun velisidir" buyurduğunu nakletmektedir. [7]

Aziz okurlar, bu hadislerin benzerlerini daha da fazlalaştırmak mümkündür. Şimdi siz aziz okurların vicdanına sesleniyorum. Acaba sizce bu hadislerde Hz. Resulullah neyi vurgulamaktadır? Acaba Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmakla neyi ifade etmektedir? Siz bu hadislerle nasıl bir anlam veriyorsunuz? Acaba Türkçe'mizde de aynen

kullanılmakta olan "veli" kelimesinden siz ne anlıyorsunuz? Acaba Arapça'da "veli" kelimesinin aynı zamanda yardımcı, dost, muhip, akraba, tabi, arkadaş ve komşu anlamlarında kullanıldığını bahane ederek, bu kelimeyi duyulduğunda ilk akla gelen (yetkili ve sorumlu) anlamından çıkarıp da öteki anlamlarda kullanıldığını iddia etmek mümkün müdür?

Böyle şey olamaz demeyin. Bazıları, kendi ön varsayımlarını tevcih etmek için bu hadisi Ali sizin yardımcınızdır, dostunuzdur, arkadaşınızdır veya muhibbinizdir şeklinde yorumlamış ve böyle bir basit cümleyi söylemeyi Hz. Resulullah'a yakıştırmışlardır.

Oysa Hz. Resulullah'ın: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyruğu Hazret'in Hz. Ali'yi diğer mü'minlerde bulunmayan bir özelliğe getirmek istediğini göstermektedir. Bu özelliğin yalnızca Hz. Ali'de bulunduğunu ve diğer mü'minlerin bu özellikte onunla ortak olmadığını vurgulamaktadır. Hadisten anlaşılan budur.

Şimdi soruyorum. Acaba bu ayrı özellik onun diğer mü'minlerin dostu, yardımcısı ve yukarıda işaret ettiğimiz konulardan biri olabilir mi? Elbette ki, olamaz. Çünkü mü'minlerin tümü yekdiğerinin dostu, yardımcısı ve muhibbidir. Bunu bilmeyen yoktur ki, Hz. Resulullah bunu bizzat Hz. Ali hakkında açıklama ihtiyacı duymuş olsun. Hz. Resulullah'ı en basit insanın bile şüphe etmediği böyle bir açık şeyi izah etmekten tenzih ederiz. Bu onun belîğ hikmetine, ismet ve yüce peygamberlik şanına yakışmaz.

O halde Hz. Resulullah bu buyruğunda kendi kardeşi olarak nitelediği Hz. Ali için mü'minlere gizli olabilecek bir meziyeti açıklamaya çalışıyor. Bu ise böyle bir tabirin duyulduğunda ilk akla gelen sorumluluk ve önderlik meziyetinden gayri bir şey olamaz.

Sonra Hz. Resulullah'ın Hz. Ali için ispatladığı bu meziyetin kendinden sonraya tahsis kılması bunun ayrı bir kanıtıdır. Zira Ali'nin mü'minlere olan dostluğunu, yardımını ve muhipliğini Hz. Resulullah'ın hayatından sonrasıyla sınırlandırılması düşünülemez. Çünkü o, risalet evinde büyümeye başladığı günden itibaren mü'minlere dost, yardımcı ve muhip ola gelmiş ve mübarek ömrünün sonuna kadar, bir an bile bu vazifesinde bir kusur göstermemiştir.

O halde böyle bir özelliği Peygamber'in hayatından sonrasıyla sınırlandırmak anlamsızdır. Demek ki, bu hadiste ispatlanan meziyet, öyle bir meziyettir ki, bu Hz. Peygamber'in hayatından sonra başlar. Onun ise yukarıda işaret ettiğimiz mü'minlerin sorumlusu, yetkilisi ve önderi

anlamından başka bir şey olması mümkün değildir.

Bundan başka, bu hadislerin kendi metinlerinde bizzat bu anlam dışında başka bir anlama yorumlanması asla mümkün olmayan açıklama mevcuttur. Buna örnek olarak yukarıda naklettiğimiz İbn-i Ebu Asim'in hadisiyle Ahmet bin Hanbel'in "El-Müsned" adlı kitabının 21867 numaralı hadisinde Bureyde'den nakletmiş olduğu hadisi zikredebiliriz.

Çünkü İbn-i Ebu Asim'in hadisinde Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmadan önce onlara kendi konumunu hatırlatarak: "Ben mü'minlere kendi nefislerden daha evlâ değil miyim" buyurmuş ve ilk önce kendi makamını belirtmiştir.

Sanki Hazret, kullanacağı veli kelimesinin anlamında bazı fırsatçıların sonra birtakım oyunlar oynayacağını biliyordu ve böylece onların oynayacakları bu oyunu bozmak istiyordu.

Ahmet bin Hanbel'in naklettiği, 21867 numaralı hadiste de durum aynıdır. Ahmet bin Hanbel'in Bureyde'den nakletmiş olduğu hadis aynen şöyledir: "Ali ile Yemen'e gazveye gittim, kendisinden sertlik gördüm ve geri döndüğümde Peygamber'e gidip Ali'nin aleyhinde şikayette bulundum. Baktım ki, Peygamber'in yüzü değişti ve bana şöyle buyurdu: "Ey Bureyde! Ben mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?"

Ben: "Evet, ey Resulullah! Sen daha evlâsın" dedim. O zaman Hz. Resulullah dedi ki: "Ben kimin mevlâsı isem Ali de onun mevlâsıdır."[8]

Bu hadisi aynı zamanda Hakim, "El-Müstedrek" adlı kitabının 3. cildinin 110. sayfasında nakletmiş ve Müslim'in sahih saydığı tarikle nakledildiğini belirtmiştir. Yine bu hadisi Zehebi, "Telhis" adlı kitabında nakletmiş ve muteber olduğunu belirtmiştir.

Şimdi soruyorum; aziz dostlar, bu hadisleri başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür? Hz. Resulullah'ın mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ olması mü'minlere ait işlerde Hz. Resulullah'ın daha yetkili olduğu ve tasarruf yetkisinin onlardan önce olduğu anlamını ifade etmiyor mu? Hz. Resulullah bizzat kendi makamına işaret ederek Ali'yi de kendi konumuna getirdiğine göre, Hz. Ali'nin de aynı yetki ve konumda olduğu ortaya çıkmıyor mu?

Bu hadislerin anlamının yönetici, önder ve sorumlu olduğu kimsenin şüphe edemeyeceği kadar

açıktır. Ancak yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, birileri birtakım ön yargılara sahip olduğundan ve bu anlamın onların bu ön yargılarıyla bağdaşmadığını gördüklerinden, gülünç sayılacak zorlamalarla bile olsa, bu hadisleri kendi ön yargılarına uygun olarak yorumlamak zorundadırlar. Aksi taktirde kendi ön yargılarıyla çelişecekler ve bunu da kendilerine sığdıramıyorlar.

Ancak böyle düşünenlere sorulmalı ki, acaba sizler aynı kelimenin kullanılmış olduğu aşağıda örnek vereceğimiz hadisleri nasıl yorumluyorsunuz? Acaba şu aşağıda nakledeceğimiz hadislerde de aynı yorumu ortaya atabilir misiniz?

Müslim'in 5340 ve Buhari'nin 2060 numaralı hadisinde Ümm-ül Mü'minin Aişe'nin, Hak Teala'nın: "Yetimleri, evlenme çağına gelene kadar deneyin; onlarda olgunlaşma görürseniz, mallarını kendilerine verin; büyüyecekler de geri alacaklar diye onları, isrâf ederek ve tez elden yemeyin. Zengin olan, iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan uygun bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, yanlarında şahid bulundurun. Hesap sormak için Allah yeter"[9] ayeti hususunda şöyle dediğini naklediyor: "Bu ayet yetimlerin velisi hakkında nazil olmuştur. Fakir olduğu taktirde onun malından maruf ölçüler dahilinde yiyebilir."

Bu hadisteki veli kelimesini sorumlu ve yetkili anlamını ifade etmediğini ve dost, arkadaş ve muhip anlamını ifade ettiğini söylemek doğru olur mu?

Yine Müslim'in 2545, Tirmizi'nin 1026, Nesai'nin 2208, Ebu Davud'un 1795 numaralarla Hz. Resulullah'tan naklettikleri: "Dul kadın evlenmesi konusunda velisinden daha öndedir. Bekar olan ise velisinden izin almalıdır" hadisinde geçen veli kelimesini başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür?

Yine Tirmizi'nin 1021, İbn-i Mace'nin 1875, Ebu Davud'un 1784 ve Ahmet bin Hanbel'in 2148 numaralı hadislerle İbn-i Abbas ve Ümmü-l Mü'minin Aişe aracılığıyla Hz. Resulullah'tan naklettikleri "Velinin izni olmadan nikah olamaz ve velisi bulunmayan kimsenin velisi ise ülkenin yöneticisidir" hadisinde geçen, veli kelimesinin anlamının; dost, arkadaş, muhip gibi anlamlar olduğunu söylemek gülünç olmaz mı? Acaba bu gibi yerlerde kullanılan veli kelimesiyle mezkur hadislerde geçen veli kelimesinin ne farkı vardır?

Gerçek şu ki, hiçbir farkı yoktur ve her iki yerde de aynı anlamda kullanılmıştır. Ancak bir yerdeki veli kelimesinin ifade ettiği anlam birilerinin ön yargılarıyla çeliştiği için, onu ayrı anlama

yorumlamak ihtiyacını duymuşlar ve öteki yerde ise böyle bir zorunluluk hissetmemişlerdir.

Dipnotlar

[1] Hasais-i Aleviyye S. 17

[2] Kenz-ül Ümmal C. 15 118

[3] Al-i İmran: 34

[4] Yenabi-ül Meveddet Kunduzi Hanefi'nin s. 272 İstanbul baskısı, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 128, Sevaik-ül Muhrika İbn-i Hacer'in s. 103 vs.

[5] Kenz-ül Ümmal c. 6 s. 394, Nezmi Dürer-is Simteyn Zerendi Hanefi'nin s. 119 ve Tarih-i Bağdat Hatib-i Bağdadi'nin c. 4 S. 329

[6] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 109

[7] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397

[8] Bakınız, Nesai'nin Hasais-i Emir-ül Mü'minin s. 22, Dürr-ül Mensur c. 5 s. 182, İni Meğazili Şafii'nin Menakıb-i Ali bin Ebu Talib adlı kitabı s. 24, İbn-i Asakir'in Tarihi-i Dimeşk adlı kitabının Ali (as.)'a ait bölümü c. 1 s. 365, Harezmi Hanefi'nin El-Menakıb adlı kitabı s. 79, Kunduzi Hanefi'nin Yenabi-ül Meveddet adlı kitabı s. 33 ve 36, Şevkani'nin Feth-ül Kadir adlı kitabı c. 4 s. 263 ve Riyaz-un Nezre c. 2 s. 224 vs.

[9] Nisa Suresi 6

Haz. İmam Ali (a.s)'ın imametini ispatlayan naslardan bir diğeri de, Haz. Resulullah'tan mükerrer olarak nakledilen: "Ali benden sonra bütün mü'minlerin velisidir" buyruğudur. Bu ifadeyi içeren bir çok sahih hadis mevcuttur. Bu hadis Ehl-i Beyt mezhebine bağlı kaynaklarda mütevatir olarak nakledilmiş olmasına rağmen, biz Ehl-i Beyt mezhebine bağlı olan kaynaklardan istifade etmeyeceğiz ve yalnızca Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kaynaklarında yer alan bu sahih hadislerden sadece birkaç tanesine değineceğiz.

Kısacası, Haz. Resulullah'ın mükerrer olarak Haz. Ali'nin kendisinden sonra bütün mü'minlerin velisi olduğunu vurgulamıştır. Haz. Resulullah (s.a.a)'ın bu ifadesi o Hazret'i kendinden sonra mü'minlerin önderi ve yöneticisi olarak tayin ettiğini ve bunu her fırsatta mü'minlere bildirdiğini göstermektedir. Çünkü daha sonra üzerinde duracağımız üzere; "Veli" kelimesinden ilk akla gelen anlam budur. Nasıl ki, "Çocuğun velisi babasıdır" denildiğinde bundan; "çocuğun işlerini yöneten ve ondan sorumlu olan babasıdır" anlamı anlaşılıyorsa, "Mü'minlerin velisi falandır" denildiğinde de bundan onların yöneticisi ve sorumlusu, o kimsedir anlamı anlaşılır.

Demek ki, bir şeyin velisi onun sorumlusu ve idarecisi anlamını ifade eder. O halde Haz. Resulullah da: "Benden sonra mü'minlerin velisi Ali'dir" dediğine göre, Haz. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve önderi Haz. Ali olduğu anlaşılır. İşte bizim inancımız da budur. Biz Haz. Resulullah'tan sonra mü'minlerin sorumlusu, idarecisi ve yöneticisinin Haz. Ali olduğuna inanıyoruz ve delilimiz de Haz. Resulullah'tan bize ulaşan bu ve benzeri hadislerle konuyla ilgili olduğuna inandığımız ayetlerdir.

Şimdi Haz. Resulullah'ın bu tabirinin geçtiği hadisleri görelim:

1. HADİS

Ebu Davut Teyalisi'nin İbn-i Abbas'tan naklettiği hadiste şöyle geçer: "Haz. Resulullah Haz. Ali'ye şöyle buyurdu: "Sen benden sonra her mü'minin velisisin."

Bu hadisi, Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 2903 numaralı hadisinde nakletmiştir.

Yine bu hadis, "El-İsabe"nin hamışında basılmış olan "El-İstiab" kitabının c. 3 s. 28, İbn-i Hacer'in "El-İsabe" adlı kitabının c. 2 s. 509, Kunduzi Hanefi'nin "Yenabi-ül Meveddet" adlı

kitabının s. 55 ve s. 182, Hakim'in "El-Müstedrek" adlı kitabının c. 3 s. 134, İbn-i Asakir'in "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'nin hayatı bölümünün c. 1 s. 384 ve benzeri bir çok muteber hadis kaynaklarında yer almıştır.

2. HADİS

Sahih tarikle nakledilen İmran bin Hüsâyn'in hadisidir. Bu hadis, Müsned-i Ahmet bin Hanbel'in 19081 numaralı hadisi ve Sünen-i Tirmizi'nin 3645 numaralı hadisidir.

İmran bin Husâyn der ki: "Hz. Resulullah (s.a.a) bir grup savaşçı gönderdi ve başlarına Ali bin Ebu Talibi verdi. Ali, elde edilen ganimetinin humusundan (beşte birinden) kendine bir cariyeye seçti. Bunu, maiyetindekilerin bazıları hazmedemedi; onlardan dört kişi anlaşıp Peygamber'e şikayet etmeyi kararlaştırdılar. Döndüklerinde biri Peygamber'in yanına yaklaşp: "Ey Resulullah! Görüyor musun? Ali böyle-böyle yaptı" dedi. Peygamber onu duymazlıktan geldi. Bu sefer ikincisi yaklaşp aynı sözleri tekrarladi. Hazret yine duymazlıktan geldi. Üçüncü ve dördüncü kişi de aynı şeyi tekrarlayınca, Hz. Resulullah (s.a.a)'in kızdığı yüzünden belli olurcasına onlara dönerek: "Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali benden, ben de Ali'denim. O benden sonra her mü'minin velisidir" buyurdu.

Bu hadisi aynı zamanda Nesai, "Hasais-i Emir-ül Mü'minin" adlı kitabının 97. sayfasında, Harezmi Hanefi, "El-Menakıb" adlı kitabının 92. sayfasında, İbn-i Hacer, "El-İsabe" adlı kitabının 2. cildinin 509. sayfasında, Şeblenci, "Nûr-ül Ebsar" adlı kitabının 158. sayfasında, İbn-i Asakir, "Tarih-i Dimeşk" adlı kitabının Hz. Ali'ye ait bölümünün 1. cildinin 381. sayfasında, Bağavi, "Mesabih-us Sünnet" adlı kitabının 2. cildinin 275. sayfasında, İbn-i Esir, "Cami-ül Usul" adlı kitabının 9. cildinin 470. sayfasında, Kunduzi Hanefi, "Yenabi-ül Meveddet" adlı kitabının 53. sayfasında, Sibti bin Cevzi, "Tezkiret-ül Havvas" adlı kitabının 36. sayfasında, İbn-i Talha Şafii, "Metalib-us Sual" adlı kitabının 1. cildinin 48. sayfasında nakletmişlerdir.

Ayrıca bakınız; "Kenz-ül Ümmal kitabı" c. 15 s. 124, Riyaz-un Nezre c. 2 s. 225 vs.

Yukarıda adreslerini verdiğimiz bütün bu kitaplar Ehl-i Sünnet kardeşlerimizin muteber kitaplarındandır, isteyen kardeşlerimiz bu kitaplara başvurabilir. Elbette kitapların baskı farklılıkları olabilir. Eğer mezkur hadisi verilen adreste bulamazlarsa, araştırdıkları takdirde

elbette ki adı geçen kitaplarda farklı sayfalarda bile olsa bulacaklardır.

3. HADİS

Yine sahih senetlerle nakledilen Bureyde'nin hadisinde Hz. Resulullah'ın aynı tabiri kullandığını görmekteyiz. Ahmet bin Hanbel Müsned'inin 21934 numaralı hadisinde şöyle yazıyor: "Bureyde dedi ki: "Resulullah (s.a.a) Yemen'e iki birlik gönderdi, birinin başına Ali bin Ebu Talib'i diğerine ise Halid bin Velid'i tayin etti ve onlara dedi ki: "Eğer birleşirseniz kumanda Ali'nindir ve eğer tekrar ayrılırsanız, yine her biriniz kendi birliğinin kumandanıdır."

Bureyde der ki: "Yolumuza devam ederken önümüze Yemen halkından "Zübeyde oğulları" çıktı. Onlarla savaştık, onlara zafer kazanıp bizimle savaşılanları katlettikten sonra, esir alınan kadınlardan Ali kendine birini seçti. Bunun üzerine Halid, benimle Peygamber (s.a.a)'e olayı bildiren bir mektup gönderdi.

Ben Peygamber'in huzuruna varıp mektubu verdim ve Hazret mektubu okutunca, yüzünden çok sinirlenmiş olduğunu gördüm.

Ben: "Ey Resulullah! Ben sana sığınırım. Beni bir adamın emrine verdin ve onun sözünü dinlememi emrettin. Ben de görevimi yerine getirdim" dedim.

Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ali'nin aleyhinde bulunma. O bendendir, ben de ondanım ve o benden sonra sizin velinizdir. O bendendir, ben de ondanım. O benden sonra sizin velinizdir."

Bu hadisi yine Ahmet bin Hanbel "Müsned" adlı kitabının 21883, 21889, 21958, 21979 ve 21950 numaralı hadislerinde ve Buhari "Sahih-i Buhari" ismini alan hadis kitabının 4003 numaralı hadisinde farklı ibarelerle nakletmiştir.

Onların bazısında Hz. Resulullah sinirlenerek: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir" buyurmuş, bazısında da Ali'ye karşı bir kin beslenilmemesi gerektiğini ve Ali'nin humustan hakkının bundan da fazla olduğunu vurgulamıştır.

Nesai de bu hadisi "Hasais-i Aleviyye" kitabında nakletmiştir. Onun nakline göre, Hz. Resulullah şöyle buyurmuştur: "Ey Bureyde! Ali'ye karşı kin besleme... Çünkü Ali bendendir, ben de Ali'denim; o benden sonra sizin velinizdir."[1]

İbn-i Cerir ise, bu hadisi şöyle naklediyor: "Bureyde dedi ki: Hz. Resulullah'ın sinirden yüzü kızarmıştı ve şöyle buyurdu: "Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir."

Bureyde diyor: "Bunun üzerine, Ali'ye karşı nefsimde her ne yanlış duygu vardıysa hepsi gitti ve kendi kendime: "Hayatta bir daha asla onu kötülükle anmam" dedim."[2]

Teberani ise, bu olayı daha detaylı şekilde nakletmiştir. O şöyle yazıyor: "Bureyde Yemen'den döndüğü gün Mescid'e girer, Peygamber'in kapısı önünde birkaç kişi görür. Onlar Bureyde'yi karşılayıp selamlarlar ve: "Ne haber var?" diye sorarlar. O: "Hayırdır, Allah Müslümanlar'a fetih ihsan etti" der.

Onlar öyleyse niye geldin?" deyince, Bureyde şöyle der: "Bir cariyeyi humus hissesi gereğince Ali aldı, ben bunu Peygamber'e haber vermeye geldim."

Onlar: "Bunu Peygamber'e haber ver, haber ver, Ali'yi Peygamber'in gözünden düşüreceksin" derler.

Onlar böyle konuşurken, Hz. Resulullah (s.a.a) onların bu konuşmasını kapının arkasından işitiyormuş.

Bu arada Hz. Resulullah dışarı çıkar ve onlara şöyle der: "Ali'nin aleyhinde konuşan kimselere ne oluyor? Ali'ye kim buğzederse, bana da buğzetmiş olur. Kim Ali'den ayrılırsa, benden de ayrılmış olur. Ali bendendir, ben de Ali'denim. Ali benim tıynetimden yaratılmıştır, ben de İbrahim'in tıynetinden yaratılmışım ve ben İbrahim'den daha efdalim "Öyle bir zürriyet ki, bir birinin parçasıdır ve Allah işiten ve bilendir."[3]

Ey Bureyde! Meğer bilmiyor musun ki Ali, aldığı cariyeden daha fazla hak sahibidir ve o benden sonra sizin velinizdir?"[4]

Görüldüğü üzere bu hadis bir çok tarikle Bureyde'den nakledilmiştir ve bu tariklerin hepsi de

muteber tarihtir, böylece bu hadisin sahih hadis oluşunda bir kuşku söz konusu değildir.

4. HADİS

Yine Hz. Resulullah'tan nakledilen bir hadiste, Hazret'in Hz. Ali'ye hitaben şöyle buyurmuş olduğu rivayet edilmektedir: "Ey Ali! Cenab-ı Allah'tan senin için beş dilek diledim. Bunlardan dördünü bana ihsan etti, birini ise benden esirgedi. Bana ihsan ettiklerinden birisi, senin benden sonra mü'minlerin velisi olmandır." [5]

5. HADİS

Yine İbn-i Seken'in Vaheb bin Hamza'dan naklettiği hadiste de aynı tabirin geçtiğini görmekteyiz. İbn-i Hacer'in "El-İsabe" kitabında Vaheb'in hayatı bölümünde de yer aldığı üzere, Vaheb şöyle der: "Ali ile sefere çıktım ve kendisinden sertlik gördüm, içimde dedim ki; dönünce onu şikayet edeceğim. Döndüm ve Peygamber'e Ali'den bahsettim ve aleyhinde şikayette bulundum. Bunun üzerine, Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Bana Ali'nin hakkında böyle şeyler söyleme, o benden sonra sizin velinizdir." [6]

Bu hadisi Teberani de "El-Kebir" adlı kitabında nakletmiştir. Ancak onun naklinde: "Ali hakkında böyle konuşma , o benden sonra sizin durumunuzla ilgili insanların en evlâsıdır" tabiri yer almıştır.

6. HADİS

Yine İbn-i Ebu Asim'in Hz. Ali'den naklen Hz. Resulullah'ın: "Ben mü'minlere kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?" Onlar da "Evet sen daha evlâsın" dedikleri zaman; "Ben kimin velisi isem o (Ali) da onun velisidir" buyurduğunu nakletmektedir. [7]

Aziz okurlar, bu hadislerin benzerlerini daha da fazlalaştırmak mümkündür. Şimdi siz aziz okurların vicdanına sesleniyorum. Acaba sizce bu hadislerde Hz. Resulullah neyi vurgulamaktadır? Acaba Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmakla neyi ifade etmektedir? Siz bu hadislerle nasıl bir anlam veriyorsunuz? Acaba Türkçe'mizde de aynen

kullanılmakta olan "veli" kelimesinden siz ne anlıyorsunuz? Acaba Arapça'da "veli" kelimesinin aynı zamanda yardımcı, dost, muhip, akraba, tabi, arkadaş ve komşu anlamlarında kullanıldığını bahane ederek, bu kelimeyi duyulduğunda ilk akla gelen (yetkili ve sorumlu) anlamından çıkarıp da öteki anlamlarda kullanıldığını iddia etmek mümkün müdür?

Böyle şey olamaz demeyin. Bazıları, kendi ön varsayımlarını tevcih etmek için bu hadisi Ali sizin yardımcınızdır, dostunuzdur, arkadaşınızdır veya muhibbinizdir şeklinde yorumlamış ve böyle bir basit cümleyi söylemeyi Hz. Resulullah'a yakıştırmışlardır.

Oysa Hz. Resulullah'ın: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyruğu Hazret'in Hz. Ali'yi diğer mü'minlerde bulunmayan bir özelliğe getirmek istediğini göstermektedir. Bu özelliğin yalnızca Hz. Ali'de bulunduğunu ve diğer mü'minlerin bu özellikte onunla ortak olmadığını vurgulamaktadır. Hadisten anlaşılan budur.

Şimdi soruyorum. Acaba bu ayrı özellik onun diğer mü'minlerin dostu, yardımcısı ve yukarıda işaret ettiğimiz konulardan biri olabilir mi? Elbette ki, olamaz. Çünkü mü'minlerin tümü yekdiğerinin dostu, yardımcısı ve muhibbidir. Bunu bilmeyen yoktur ki, Hz. Resulullah bunu bizzat Hz. Ali hakkında açıklama ihtiyacı duymuş olsun. Hz. Resulullah'ı en basit insanın bile şüphe etmediği böyle bir açık şeyi izah etmekten tenzih ederiz. Bu onun belîğ hikmetine, ismet ve yüce peygamberlik şanına yakışmaz.

O halde Hz. Resulullah bu buyruğunda kendi kardeşi olarak nitelediği Hz. Ali için mü'minlere gizli olabilecek bir meziyeti açıklamaya çalışıyor. Bu ise böyle bir tabirin duyulduğunda ilk akla gelen sorumluluk ve önderlik meziyetinden gayri bir şey olamaz.

Sonra Hz. Resulullah'ın Hz. Ali için ispatladığı bu meziyetin kendinden sonraya tahsis kılması bunun ayrı bir kanıtıdır. Zira Ali'nin mü'minlere olan dostluğunu, yardımını ve muhipliğini Hz. Resulullah'ın hayatından sonrasıyla sınırlandırılması düşünülemez. Çünkü o, risalet evinde büyümeye başladığı günden itibaren mü'minlere dost, yardımcı ve muhip ola gelmiş ve mübarek ömrünün sonuna kadar, bir an bile bu vazifesinde bir kusur göstermemiştir.

O halde böyle bir özelliği Peygamber'in hayatından sonrasıyla sınırlandırmak anlamsızdır. Demek ki, bu hadiste ispatlanan meziyet, öyle bir meziyettir ki, bu Hz. Peygamber'in hayatından sonra başlar. Onun ise yukarıda işaret ettiğimiz mü'minlerin sorumlusu, yetkilisi ve önderi

anlamından başka bir şey olması mümkün değildir.

Bundan başka, bu hadislerin kendi metinlerinde bizzat bu anlam dışında başka bir anlama yorumlanması asla mümkün olmayan açıklama mevcuttur. Buna örnek olarak yukarıda naklettiğimiz İbn-i Ebu Asim'in hadisiyle Ahmet bin Hanbel'in "El-Müsned" adlı kitabının 21867 numaralı hadisinde Bureyde'den nakletmiş olduğu hadisi zikredebiliriz.

Çünkü İbn-i Ebu Asim'in hadisinde Hz. Resulullah: "Ali benden sonra sizin velinizdir" buyurmadan önce onlara kendi konumunu hatırlatarak: "Ben mü'minlere kendi nefislerden daha evlâ değil miyim" buyurmuş ve ilk önce kendi makamını belirtmiştir.

Sanki Hazret, kullanacağı veli kelimesinin anlamında bazı fırsatçıların sonra birtakım oyunlar oynayacağını biliyordu ve böylece onların oynayacakları bu oyunu bozmak istiyordu.

Ahmet bin Hanbel'in naklettiği, 21867 numaralı hadiste de durum aynıdır. Ahmet bin Hanbel'in Bureyde'den nakletmiş olduğu hadis aynen şöyledir: "Ali ile Yemen'e gazveye gittim, kendisinden sertlik gördüm ve geri döndüğümde Peygamber'e gidip Ali'nin aleyhinde şikayette bulundum. Baktım ki, Peygamber'in yüzü değişti ve bana şöyle buyurdu: "Ey Bureyde! Ben mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ değil miyim?"

Ben: "Evet, ey Resulullah! Sen daha evlâsın" dedim. O zaman Hz. Resulullah dedi ki: "Ben kimin mevlâsı isem Ali de onun mevlâsıdır." [8]

Bu hadisi aynı zamanda Hakim, "El-Müstedrek" adlı kitabının 3. cildinin 110. sayfasında nakletmiş ve Müslim'in sahih saydığı tarikle nakledildiğini belirtmiştir. Yine bu hadisi Zehebi, "Telhis" adlı kitabında nakletmiş ve muteber olduğunu belirtmiştir.

Şimdi soruyorum; aziz dostlar, bu hadisleri başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür? Hz. Resulullah'ın mü'minlere, onların kendi nefislerinden daha evlâ olması mü'minlere ait işlerde Hz. Resulullah'ın daha yetkili olduğu ve tasarruf yetkisinin onlardan önce olduğu anlamını ifade etmiyor mu? Hz. Resulullah bizzat kendi makamına işaret ederek Ali'yi de kendi konumuna getirdiğine göre, Hz. Ali'nin de aynı yetki ve konumda olduğu ortaya çıkmıyor mu?

Bu hadislerin anlamının yönetici, önder ve sorumlu olduğu kimsenin şüphe edemeyeceği kadar

açıktır. Ancak yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, birileri birtakım ön yargılara sahip olduğundan ve bu anlamın onların bu ön yargılarıyla bağdaşmadığını gördüklerinden, gülünç sayılacak zorlamalarla bile olsa, bu hadisleri kendi ön yargılarına uygun olarak yorumlamak zorundadırlar. Aksi taktirde kendi ön yargılarıyla çelişecekler ve bunu da kendilerine sığdıramıyorlar.

Ancak böyle düşünenlere sorulmalı ki, acaba sizler aynı kelimenin kullanılmış olduğu aşağıda örnek vereceğimiz hadisleri nasıl yorumluyorsunuz? Acaba şu aşağıda nakledeceğimiz hadislerde de aynı yorumu ortaya atabilir misiniz?

Müslim'in 5340 ve Buhari'nin 2060 numaralı hadisinde Ümm-ül Mü'minin Aişe'nin, Hak Teala'nın: "Yetimleri, evlenme çağına gelene kadar deneyin; onlarda olgunlaşma görürseniz, mallarını kendilerine verin; büyüyecekler de geri alacaklar diye onları, isrâf ederek ve tez elden yemeyin. Zengin olan, iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan uygun bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, yanlarında şahid bulundurun. Hesap sormak için Allah yeter"[9] ayeti hususunda şöyle dediğini naklediyor: "Bu ayet yetimlerin velisi hakkında nazil olmuştur. Fakir olduğu taktirde onun malından maruf ölçüler dahilinde yiyebilir."

Bu hadisteki veli kelimesini sorumlu ve yetkili anlamını ifade etmediğini ve dost, arkadaş ve muhip anlamını ifade ettiğini söylemek doğru olur mu?

Yine Müslim'in 2545, Tirmizi'nin 1026, Nesai'nin 2208, Ebu Davud'un 1795 numaralarla Hz. Resulullah'tan naklettikleri: "Dul kadın evlenmesi konusunda velisinden daha öndedir. Bekar olan ise velisinden izin almalıdır" hadisinde geçen veli kelimesini başka bir anlama yorumlamak mümkün müdür?

Yine Tirmizi'nin 1021, İbn-i Mace'nin 1875, Ebu Davud'un 1784 ve Ahmet bin Hanbel'in 2148 numaralı hadislerle İbn-i Abbas ve Ümmü-l Mü'minin Aişe aracılığıyla Hz. Resulullah'tan naklettikleri "Velinin izni olmadan nikah olamaz ve velisi bulunmayan kimsenin velisi ise ülkenin yöneticisidir" hadisinde geçen, veli kelimesinin anlamının; dost, arkadaş, muhip gibi anlamlar olduğunu söylemek gülünç olmaz mı? Acaba bu gibi yerlerde kullanılan veli kelimesiyle mezkur hadislerde geçen veli kelimesinin ne farkı vardır?

Gerçek şu ki, hiçbir farkı yoktur ve her iki yerde de aynı anlamda kullanılmıştır. Ancak bir yerdeki veli kelimesinin ifade ettiği anlam birilerinin ön yargılarıyla çeliştiği için, onu ayrı anlama

yorumlamak ihtiyacını duymuşlar ve öteki yerde ise böyle bir zorunluluk hissetmemişlerdir.

Dipnotlar

[1] Hasais-i Aleviyye S. 17

[2] Kenz-ül Ümmal C. 15 118

[3] Al-i İmran: 34

[4] Yenabi-ül Meveddet Kunduzi Hanefi'nin s. 272 İstanbul baskısı, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 128, Sevaik-ül Muhrika İbn-i Hacer'in s. 103 vs.

[5] Kenz-ül Ümmal c. 6 s. 394, Nezmi Dürer-is Simteyn Zerendi Hanefi'nin s. 119 ve Tarih-i Bağdat Hatib-i Bağdadi'nin c. 4 S. 329

[6] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397, Mecme-uz Zevaid c. 9 s. 109

[7] Kenz-ül Ümmal c. 6. s. 397

[8] Bakınız, Nesai'nin Hasais-i Emir-ül Mü'minin s. 22, Dürr-ül Mensur c. 5 s. 182, İni Meğazili Şafii'nin Menakıb-i Ali bin Ebu Talib adlı kitabı s. 24, İbn-i Asakir'in Tarihi-i Dimeşk adlı kitabının Ali (as.)'a ait bölümü c. 1 s. 365, Harezmi Hanefi'nin El-Menakıb adlı kitabı s. 79, Kunduzi Hanefi'nin Yenabi-ül Meveddet adlı kitabı s. 33 ve 36, Şevkani'nin Feth-ül Kadir adlı kitabı c. 4 s. 263 ve Riyaz-un Nezre c. 2 s. 224 vs.

[9] Nisa Suresi 6